

Nämnden Svenska rum 23.04.2026

Utlåtande om en motion gällande elevantagning till grundläggande utbildningen i Esbo

Beredning och upplysningar:
Gould Merivuokko
Reimars Mia
Tuovinen Jonna
Latvala Tero
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Narvo-Akkola Merja

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsedelen om en motion av Ira Hietanen-Tanskanen, Aino Laine och 39 andra fullmäktigeledamöter 12.1.2026 att utreda och förbättra elevantagning inom grundläggande utbildningen.

Behandling

Beslut

Redogörelse

Ira Hietanen-Tanskanen och Aino Laine samt 39 andra fullmäktigeledamöter har 12.1.2026 gjort en motion gällande elevantagning till grundläggande utbildningen i Esbo. Ledamöterna förutsätter att Esbo stad genomför en utredning om elevantagningen inom den grundläggande utbildningen och utarbetar förslag till förbättringar. I utredningen bör man åtminstone granska följande frågor:

- Upplever kommuninvånarna de nuvarande riktlinjerna för elevantagning som ändamålsenliga, och hur kan elevantagningsprocessen samt upplevelsen av att elevantagningen är rättvis förbättras?
- Var och på vilket sätt ordnas undervisning med särskild betoning i Esbo? Hur väl tillgodoses en jämlik fördelning mellan Esbos olika storområden vid ordnandet av undervisning med särskild betoning?
- Vilka faktorer är viktiga för föräldrar i Esbo och bidrar till att öka acceptansen för beslut som gäller elevantagning?
- Hur kan elevantagningen användas som ett verktyg för att förebygga segregation?

Elevantagning till den finskspråkiga grundläggande utbildningen

Riktlinjerna för elevantagningen inom den grundläggande utbildningen fastställs av nämnden för fostran och lärande. Resultatenheten för den finskspråkiga utbildningen bereder för närvarande riktlinjerna för

elevantagningen inom den grundläggande utbildningen för beslut i nämnden för fostran och lärande hösten 2026. Syftet är att eventuella nya riktlinjer ska kunna tillämpas vid elevantagningen år 2027. Innan beslutsfattandet kommer kommuninvånarna att höras genom en enkät, så att deras synpunkter kan beaktas i beredningen.

Grunder för anvisande av närskola

Grunderna för anvisande av närskola fastställer hur elevplatser anvisas till elever som bor inom respektive elevupptagningsområde. De riktlinjer som tillämpas i Esbo erbjuder en mer omfattande servicenivå än vad lagstiftningen förutsätter.

I lagen om grundläggande utbildning § 6 konstateras att:

”Undervisningen i kommunen ska ordnas så att elevernas skolvägar med beaktande av bosättningen, skolornas och andra undervisningsplatsers läge samt trafikförbindelserna är så trygga och korta som möjligt. Vid ordnandet av förskoleundervisning ska dessutom beaktas att de barn som deltar i undervisningen har möjlighet att använda småbarnspedagogiska tjänster.” (13.7.2018/542)

I Esbo beaktas vid elevantagningen, i enlighet med de riktlinjer som fastställts av nämnden, utöver lagens minimikrav även elevens hälsorelaterade eller andra vägande skäl, syskonprincipen samt vårdnadshavarens möjlighet att framföra önskemål om närskola.

Enligt de gällande riktlinjerna anvisas närskola i första hand till elever som har ett hälsorelaterat eller annat vägande skäl, för vilket vårdnadshavaren har lämnat in ett behörigt utlåtande. Sådana skäl kan till exempel vara särskilda behov kopplade till skolbyggnaden eller sociala skäl, såsom allvarlig mobbning i skolan.

Som nästa grund beaktas syskonprincipen, vars uppfyllande kontrolleras av förvaltningstjänsterna för den grundläggande utbildningen. Därefter placeras övriga elever inom området i skolor så att skolresorna blir så korta och trygga som möjligt. Skolresornas längd bedöms utifrån helheten i området, inte ur en enskild elevs perspektiv.

I sista hand beaktas vårdnadshavarnas önskemål om närskola, i den mån det är möjligt att tillgodose dem.

Vid elevplaceringen beaktas alltid samtliga barn i den aktuella årskullen som är bosatta inom elevupptagningsområdet. Placeringen görs så att lösningarna är ekonomiskt och pedagogiskt motiverade. Elevplaceringen sker i samarbete med områdeschefen som är rektorernas närmaste chef, skolornas rektorer samt med verksamhetsområdena för mångkulturella undervisningstjänster och stöd för lärande och skolgång.

Samarbetsmodell med den finskspråkiga småbarnspedagogiken

Den finskspråkiga grundläggande utbildningen och den finskspråkiga småbarnspedagogiken samarbetar inom förskole- och nybörjarundervisningen. I Esbo stöds samarbetet mellan förskole- och nybörjarundervisningen genom en verksamhetsmodell för pedagogiskt samarbete som pågår under hela läsåret. Syftet med verksamhetsmodellen är att skapa förutsättningar för en sammanhängande helhet mellan förskole- och nybörjarundervisningen, där barnet ges möjlighet att arbeta i en trygg miljö och att övergå från förskoleundervisning till skola med tillförsikt. Ur förskolebarnets perspektiv handlar det i allmänhet om att bekanta sig med skolans verksamhet i stort, inte specifikt med den egna blivande skolan. På grund av skillnader i riktlinjerna för elevantagning inom småbarnspedagogiken och den

grundläggande utbildningen går barn från en och samma förskoleenhet vanligen vidare till flera olika skolor. Samarbetet upplevs som meningsfullt och stärker den gemensamma aktörsrollen inom områdena.

Kommunikation

Till vårdnadshavare för barn som ska börja skolan skickas årligen i slutet av december ett brev med information om att läroplikten inleds och om anmälan till skolan. Brevet innehåller anvisningar för hur Wilma-konto skapas samt en broschyr om den finskspråkiga grundläggande utbildningen i Esbo. Därtill finns riktlinjerna för elevantagning och anvisningarna för anmälan tillgängliga för kommuninvånarna på stadens webbplats.

Elever i årskurs 6 och deras vårdnadshavare får information om övergången till högstadiet under december. Meddelandena publiceras i Wilma.

Beslut om skolplacering publiceras i enlighet med elevantagningens tidtabell i Wilma eller skickas per post till vårdnadshavarnas hem. Beslutet kan överklagas hos Tillstånds- och tillsynsverket. Anvisningar för hur ändring kan sökas bifogas beslutet. Eventuella frågor från vårdnadshavare besvaras i första hand av den rektor som har fattat beslutet. Om Esbo stad upptäcker ett fel i elevantagningen strävar man alltid efter att rätta till detta utan dröjsmål. De besvär som lämnas in till Regionförvaltningsverket (numera Tillstånds- och tillsynsverket) gäller oftast situationer där vårdnadshavare upplever att barnets eller familjens särskilda situation inte har beaktats i tillräcklig utsträckning. I besvär som gäller beslut om närskola har det vanligtvis inte framförts sådana grunder som skulle stå i strid med riktlinjerna för elevantagning inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen i Esbo.

Antal elever åren 2025 och 2024

År 2025 fanns det 3 372 blivande förstaklassister. Av dessa anvisades 2 885 elever en närskola. I samband med anmälan till skolan kan vårdnadshavaren framföra ett önskemål om närskola. Önskemål om närskola tillgodoses i enlighet med riktlinjerna för elevantagning, i den mån det är möjligt.

Varje år blir en del av önskemålen om närskola uppfyllda, eftersom skolorna har ett begränsat antal elevplatser och antalet barn som önskar en viss skola kan vara större än vad skolan har möjlighet att ta emot. Vårdnadshavare har möjlighet att ansöka om en sekundär elevplats om den anvisade närskolan inte upplevs som lämplig. Efter den sekundära ansökningsomgången återstod 37 uppfyllda önskemål år 2025.

År 2024 fanns det 3 485 blivande förstaklassister. Av dessa anvisades 2 849 elever till en närskola. Efter den sekundära ansökningsomgången återstod 61 uppfyllda önskemål.

År 2025 övergick 3 898 elever till årskurs 7. Av dessa anvisades 1 929 elever till en närskola. Även dessa elever har möjlighet att ansöka om en sekundär skolplats, om den anvisade närskolan inte upplevs som lämplig. Efter den sekundära ansökningsomgången återstod 13 uppfyllda önskemål.

År 2024 övergick 3 958 elever till årskurs 7. Av dessa anvisades 1 951 elever till en närskola. Efter den sekundära ansökningsomgången återstod 14 uppfyllda önskemål.

Att ett önskemål om närskola inte kan tillgodoses är naturligtvis olyckligt ur elevens och familjens perspektiv. En avsevärt högre grad av uppfyllelse

av önskemål är dock inte möjlig på grund av skolbyggnadernas begränsade kapacitet, de ekonomiska ramarna (till exempel gällande gruppstorlekar) samt i vissa fall även på grund av språkval.

Att önskemål inte kan tillgodoses hänger ofta samman med att antalet skolstartande barn eller elever som övergår till årskurs 7 inom ett område avviker från det normala, vilket innebär att elever behöver styras till olika skolor så att alla önskemål inte kan uppfyllas. Vissa skolor är dessutom särskilt populära och får betydligt fler önskemål än vad det finns möjlighet att tillgodose.

Undervisning med särskild betoning

År 2025 antogs 718 elever till undervisning med särskild betoning bland de elever som övergick till årskurs 7 (77 procent av de sökande). Motsvarande siffra år 2024 var 694 elever (77,5 procent av de sökande). Antalet sökande till undervisning med särskild betoning var 933 år 2025 och 896 år 2024.

De mest efterfrågade inriktningarna utifrån antalet sökande var matematiskt-naturvetenskaplig inriktning, idrottsinriktning samt musikinriktning.

Undervisning med särskild betoning ordnas i Esbo inom varje storområde, men alla inriktningar finns inte tillgängliga inom varje område (se tabellerna nedan).

Undervisning med särskild betoning i årskurs 1–6

	Esboviken	Mellersta och Norra Esbo	Alberga	Mattby-Olars	Hagalund
Tvåspråkig undervisning		Jalavapuisto	Kilonpuisto	Kuitinmäki	Niittykumpu
Engelskspråkig undervisning				EIS	Kivimies
Språkbud	Soukka			Päivänkehrä	Westendipuisto
Musik åk 3	Maininki		Rastaala, Lintuvaara	Päivänkehrä	Jousenkaari
Matematisk-naturvetenskaplig åk 3	Meritori				

Undervisning med särskild betoning i årskurs 7-9

	Esboviken	Mellersta och Norra Esbo	Alberga	Mattby-Olars	Hagalund
Tvåspråkig undervisning	Nöykkiö		Kilonpuisto	Kuitinmäki	Haukilahti
Engelskspråkig undervisning				EIS	
Språkbud	Espoonlahti				Haukilahti
Matematisk-naturvetenskaplig	Nöykkiö, Espoonlahti	Järvenperä		Olari	Mankkaa
Musik	Maininki		Karakallio		Tapiola
Bildkonst	Kaitaa		Viherlaakso		
Uttrycksfärdighet			Kilonpuisto		Pohjois-Tapiola
Motion		Kauklahti			
Idrott			Leppävaara	Tiistilä	
Dans	Maininki				
IT		Saarnilaakso			

Utbudet av engelskspråkig undervisning, tvåspråkig undervisning och svenskspråkig språkbadundervisning påverkas i väsentlig grad av i vilken utsträckning småbarnspedagogik som motsvarar respektive undervisningsform finns tillgänglig inom de olika storområdena. Till exempel ordnas svenskspråkig språkbadssmåbarnspedagogik huvudsakligen i de södra delarna av Esbo, vilket även styr placeringen av de svenskspråkiga språkbadsklasserna i skolorna med årskurserna 1-6. Den betonade undervisningen har dessutom i möjligaste mån placerats i skolor till vilka så många elever som möjligt har smidiga och trygga förbindelser med kollektivtrafiken. För de mest efterfrågade betoningarna är eleverna beredda att även resa längre skolvägar, vilket har beaktats i den regionala planeringen av undervisningen.

Vårdnadshavarenkät om vårdnadshavarnas erfarenheter

Motionen förutsätter att kommuninvånarna hörs, och av denna anledning genomför förvaltningstjänsterna för den finskspråkiga grundläggande utbildningen våren 2026 en enkät riktad till vårdnadshavare. Elevantagningen pågår som bäst, och den mest ändamålsenliga tidpunkten för enkäten är därför när vårdnadshavarna till barn som börjar skolan samt till elever som övergår till årskurs sju kan bedöma hela processen – anmälan, ansökan till betonad undervisning samt beslutet om elevplats – medan ärendena ännu är i färskt minne. Enkäten kan även besvaras av vårdnadshavare till elever i andra årskurser.

Personalenkät om anmälan till skolan

Den finskspråkiga grundläggande utbildningen har med hjälp av en Webropol-enkät samlat in respons från enheterna inom den finskspråkiga småbarnspedagogiken gällande anmälan till skolan. Syftet med enkäten är att kartlägga förskoleundervisningens personalens synpunkter på vilket slags stöd vårdnadshavare behöver under anmälningsprocessen, hur vårdnadshavarna hittills har stötts inom enheterna samt på vilka sätt smidigheten i den elektroniska anmälan fortsättningsvis kan förbättras.

Vårdnadshavarna har fått stöd i samband med anmälan via Esbo stads ärendetjänster, Hello Espoo-informationen, kulturhandledare samt personal vid skolor och daghem. Därtill finns det instruktionsvideor som stöd för anmälan tillgängliga på Esbo stads YouTube-kanal.

Utifrån de ovan nämnda enkäterna granskas helheten kring anmälan till skolan, och man strävar efter att skapa en samlad bild av eventuella brister i processen.

Förebyggande av segregation genom elevantagning

Att förebygga segregation genom elevantagning med de nuvarande riktlinjerna för elevantagning är utmanande, eftersom flera strukturella och områdesrelaterade faktorer samverkar bakom den segregation som förekommer mellan skolorna. Elevernas hemadresser styr i hög grad placeringen i områdets skolor, vilket innebär att områdenas socioekonomiska skillnader återspeglas direkt i skolorna. Inkomstskillnader, boendekostnader och områdenas rykte påverkar familjernas beslut i fråga om val av bostadsort. Även koncentrationen av elever med invandrarbakgrund till vissa områden bidrar till att skolornas elevsammansättning blir alltmer segregerad.

Anordnandet av betonad undervisning i ett socioekonomiskt svagare område kan öka mångfalden bland eleverna inom skolan. Alternativen inom den betonade undervisningen kan locka motiverade elever och elever från utbildningsmässigt starkare bakgrunder. Samtidigt kan strukturerna för betonad undervisning också öka selektiviteten, eftersom

de attraherar elever från ett bredare geografiskt område och ofta från familjer som har bättre förutsättningar att söka sig till en annan skola än närskolan. En identifierbar risk är att de allmänna undervisningsgrupperna inom skolan kan bli segregerade både ur ett socioekonomiskt perspektiv och i fråga om behovet av stöd i lärandet.

Den betonade undervisningen inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen strävar man efter att ordna så att det inte bildas separata klasser för betonad undervisning, utan att eleverna ingår i allmänundervisningens grupper och gemensamt deltar i undervisningen i betoningens ämnesområde. Detta är dock inte möjligt till exempel vid språkbetonad undervisning, där betoningen utgör en helhet kopplad till undervisningsspråket, men är genomförbart för majoriteten av de övriga betoningarna.

Samtliga faktorer som påverkar segregation bildar en helhet som förutsätter ett långsiktigt och sektorsövergripande angreppssätt för att förebygga segregation. Inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen är målet att under fullmäktigeperioden genomföra fyra åtgärder som minskar segregationen.

Elevantagning inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen

Den svenskspråkiga förskoleundervisningen och grundläggande utbildningen har skolvisa elevupptagningsområden och elevens närskola i förskoleundervisning och årskurserna 1–6 bestäms av elevens hemadress i befolkningsdatasystemet. Således vet vårdnadshavarna på förhand vilken skola som är barnets närskola då barnet inleder sin skolgång. Närskola för årskurserna 7–9 anvisas enligt skolan i årskurs 6. Vårdnadshavarna har möjlighet att ansöka om skolgång i annan skola än närskolan för sitt barn. Om det finns flera sekundärsökanden än lediga platser i skolan, sker elevantagningen enligt kriterierna i prioriteringsordning:

1. Kontinuitet vid övergång från förskola till åk 1: vid elevantagningen till åk 1 prioriteras elever som deltagit i förskoleundervisningen i skolans elevupptagningsområde.
2. Orsaker som anknyter till elevens hälsa eller annan särskild orsak
3. Elev med syskon i samma skola
4. Övriga esboelever
5. Elever från annan kommun

Det anordnas inte undervisning med särskild betoning inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen. Svenska bildningstjänster har kartlagt vårdnadshavarnas åsikter gällande elevantagning senast i samband med justeringen av elevupptagningsområdena 2021. Då var vårdnadshavarna särskilt nöjda med elevantagningens förutsägbarhet och kontinuiteten på barnets lärtig. Det har i huvudsak varit möjligt att bevilja rätt till skolgång i annan skola än närskolan och besvär gällande elevantagningsbeslut förekommer i regel inte.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

För kännedom